

3. Nazaret: urobiť lásku normálnou

3

Pokora z Nazareta

Každá rodina, ktorá pozorne hľadí na rodinu Ježiša, Jozefa a Márie, môže znova objaviť svoje vlastné povolanie, trochu viac pochopiť, kým je, zacieliť svoj život a cítiť sa priťahovaná radosťou evanjelia. Je dôležité nezabudnúť, že Boží Syn, ktorý sa stal človekom, žil mnoho rokov v normálnej a pokornej ľudskej rodine. Pán chce vstúpiť a prebývať práve tam, kde sa žije v pokore a normálnosti. Dnes sa náš skromný a normálny život, podľa vzoru jednoduchého života nazaretskej rodiny, ktorý tvorili „dielňa, štyri domčeky, okolitý nič neznamajúci kraj“¹, môže stať miestom, ktoré si Boh vybral za príbytok pre svojho Syna Ježiša. Nikto by sa nemal cítiť vylúčený z tohto veľkého a prekvapujúceho daru!

Ježiš sa narodil v rodine. „Ježišova cesta bola v tejto rodine. (...) Každá kresťanská rodina – ako to robili Mária a Jozef – môže predovšetkým prijať Ježiša, načúvať mu, hovoriť s ním, chrániť ho, obraňovať, rásť spolu s ním, a takto robiť svet lepším. (...) Zakaždým, keď nejaká rodina chráni toto tajomstvo, aj keby to bolo na periférii sveta, tajomstvo Božieho Syna, tajomstvo Ježiša, ktorý nás prichádza spasiť, toto tajomstvo pôsobí.“²

¹ Pápež František, Generálna audiencia, Námestie svätého Petra, 9. septembra 2015.

² Pápež František, Generálna audiencia, Námestie svätého Petra, 17. decembra 2014.

„A keď vykonali všetko podľa Pánovho zákona, vrátili sa do Galiley, do svojho mesta Nazareta. Chlapec rástol a mocnel, plný múdrosti, a Božia milosť bola na ňom. Jeho rodičia chodievali každý rok do Jeruzalema na veľkonočné sviatky. Keď mal dvanásť rokov, tiež išli, ako bývalo na sviatky zvykom. A keď sa dni slávností skončili a oni sa vracali domov, zostal chlapec Ježiš v Jeruzaleme, čo jeho rodičia nezbadali. Nazdávali sa, že je v sprievode. Prešli deň cesty a hľadali ho medzi príbuznými a známymi. No nenašli. Vrátili sa teda do Jeruzalema a tam ho hľadali. Po troch dňoch ho našli v chráme. Sedel medzi učiteľmi, počúval ich a kládol im otázky. Všetci, čo ho počuli, žasli nad jeho rozumnosťou a odpoveďami. Keď ho zazreli, strpli od údivu a Matka mu povedala: ‚Syn môj, čo si nám to urobil? Pozri, tvoj otec i ja sme ťa s bolesťou hľadali!‘ On im odpovedal: ‚Prečo ste ma hľadali? Nevedeli ste, že mám byť tam, kde ide o môjho Otca?‘ Ale oni nepochopili slovo, ktoré im hovoril. Potom sa s nimi vrátil do Nazareta a bol im poslušný. A jeho matka zachovávala všetky slová vo svojom srdci. A Ježiš sa vzrástol v múdrosti, veku a v obľube u Boha i u ľudí.“ (Lk 2, 39 – 52)

V Nazarete sa „nehovorí sa o zázrakoch, uzdraveniach a kázňach – [Ježiš] neurobil v tom čase nič z toho. Nehovorí sa o kázaniach, o zástupoch, ktoré sa zbiehajú; v Nazarete sa zdá, že všetko prebieha ‚normálne‘, podľa obyčají nábožnej a pracovitej izraelskej rodiny: pracovalo sa, mama varila, konala všetky domáce práce (...). Otec, tesár, pracoval a práci priúčal aj syna.“³

Nazaret: urobiť lásku normálnou

Obdobie, ktoré Ježiš prežil v Nazarete vo Svätej rodine, osvetľuje život každej z našich rodín novým spôsobom: každodenný životný rytmus, zdanlivo nepodstatný a bezvýznamný, sa môže premietnuť

³ Pápež František, Generálna audiencia, Námestie svätého Petra, 17. decembra 2014.

do nového spôsobu plnenia osobitného povolania rodiny: urobiť lásku normálnou.

Premýšľame o tom niekedy?

Hoci sa všetko, čo každý deň zažívame doma, v práci, v škole, nezdá byť priamo spojené s poslaním odovzdávania viery, v skutočnosti je to náš spôsob „ako sa môže stať normálnou láska, a nie nenávisť, vzájomná pomoc, a nie ľahostajnosť či nepriateľstvo“. Ako sa to udialo za tých tridsať rokov v Nazarete, tak k tomu môže dôjsť aj v našich rodinách a v prostredí, v ktorom žijeme.

Urobiť miesto Ježišovi

Ak máme naplňať svoje poslanie a urobiť lásku normálnou, treba Ježišovi vytvoriť priestor. „Ide tu o to, aby sme sa naučili objaviť Ježiša v tvári druhých, v ich hlase, v ich prosbách.“ (*Evangelii gaudium*, 91)

Naše vzťahy sú vždy vhodnou príležitosťou k tomu, aby sme žili svoj vzťah s Kristom; sú pre nás možnosťou stretnúť sa s jeho tvárou, jeho hlasom, jeho požiadavkami.

Tým, že sa láska stane normálnou, môže každá rodina prispieť svojim nenahraditeľným dielom k tomu, aby svet mohol rásť v pravej láske a v najautentickejšej solidarite. V žiadnej inej škole než v rodine sa nemožno naučiť skutočnej, úprimnej, čistej a hodnovernej láske.

Odporúčame, aby sa každý na chvíľu uzobral, opäť si prečítal katechézu a zameral sa na to, čo osobitným spôsobom rezonovalo v jeho srdci.

Námet na zamyslenie vo medzi manželmi/v rodine

- Ako môžeme v našej rodine žiť tak, aby „sa láska stala normálnou“?
- Ako môžeme vo svojej rodine „urobiť Ježišovi miesto“?

Námet na zamyslenie v rámci spoločenstva

- „Každá z našich rodín môže ponúknuť svetu nenahraditeľný prínos“: šíriť okolo seba „vôňu“ Ježišovej lásky.
- Rodina je preto základným „subjektom“ v našej komunite. Ako môžeme doceniť prítomnosť každej rodiny?

Témy na prehĺbenie

Rodina z Nazareta

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Biskupská synoda o rodine, ktorú sme nedávno slávil, bola prvým úsekom cesty, ktorá sa završí na budúci október slávením ďalšieho synodálneho zhromaždenia na tému „povolania a poslania rodiny v Cirkvi a vo svete“. Modlitba a reflexia, ktoré majú sprevádzať túto našu cestu, sa týkajú celého Božieho ľudu. Chcel by som tiež, aby sa aj zvyčajné zamyslenia stredajších katechéz začlenili do tejto spoločnej cesty. Rozhodol som sa preto, že sa budem spolu s vami v tomto roku zamýšľať práve nad rodinou, nad týmto veľkým darom, ktorým Pán obdaroval svet už od počiatku, keď zveril Adamovi a Eve poslanie množiť sa a naplniť zem (porov. Gn 1, 28). Ten dar, ktorý Ježiš potvrdil a spečatil vo svojom evanjeliu.

Blízkosť Vianoc zažína nad týmto tajomstvom veľké svetlo. Vtelenie Božieho Syna otvára nový začiatok všeobecnej histórie muža a ženy. A tento nový začiatok sa deje v lone rodiny, v Nazarete. Ježiš sa narodil v rodine. Mohol prísť nejakým premysleným spôsobom, alebo ako bojovník, či ako vládca. No nie. Prišiel ako dieťa rodiny, v rodine. Toto je dôležité, hľadiť do jasiel na túto nádhernú scénu.

Boh sa rozhodol, že sa narodí v ľudskej rodine, ktorú vytvoril on sám. Dal jej vzniknúť v jednej zapadnutej dedine na periférii Rímskeho

impéria. Nie v Ríme, ktorý bol hlavným mestom impéria, nie v nejakom veľkom meste, ale na takmer neviditeľnej periférii, dokonca so skôr zlou povestou. Pripomínajú to i evanjeliá, akoby chceli povedať: „Môže byť z Nazareta niečo dobré?“ (Jn 1, 46). Možno, že v mnohých častiach sveta aj my sami takto hovorievame, keď počujeme názov niektorej okrajovej časti nejakého veľkého mesta. Nuž a práve tam, na tej periférii veľkého impéria, sa začali najsvätejšie a najlepšie dejiny, dejiny Ježiša medzi ľuďmi! A tam bola tá rodina.

Ježiš zostal na tej periférii zo tridsať rokov. Evanjelista Lukáš rekapituluje toto obdobie takto: „Ježiš im bol poslušný“ – čiže Márii a Jozefovi. Nieкто však môže povedať: ale tento Boh, ktorý nás prichádza spasiť, tam stratil tridsať rokov, na tej vykričanej periférii? Stratil tridsať rokov? On to však chcel. Ježišova cesta bola v tejto rodine. „Matka zachovávala v srdci všetky tieto veci, a Ježiš sa vzráňal v múdrosti, veku a v obľube u Boha i u ľudí“ (Lk 2, 51 – 52). Nehovorí sa o zázrakoch, uzdraveniach a kázňach – neurobil v tom čase ani jednu. Nehovorí sa o kázani, o zástupoch, ktoré sa zbiehajú; v Nazarete sa zdá, že všetko prebieha „normálne“, podľa obyčají nábožnej a pracovitej izraelskej rodiny: pracovalo sa, mama varila, konala všetky domáce práce, žehlila košele, ... to všetko ako každá mama. Otec, tesár, pracoval a práci priúčal aj syna. – Tridsať rokov: aké plytvanie, otče! Avšak, nikdy sa nevie. Božie cesty sú tajuplné. Ale to, čo tam bolo dôležité, bola rodina! A toto nebolo mrhanie! Boli to veľkí svätí: Mária, najsvätejšia žena, nepoškvrnená a Jozef, najspravodlivejší muž... Rodina.

Istotne by na nás zapôsobilo rozprávanie o tom, ako si dospievajúci Ježiš počíňal pri stretnutiach náboženskej komunity a ako sa staval k povinnostiam spoločenského života; keby sme poznali, ako pracoval s Jozefom ako mladý robotník; a tiež jeho spôsob, akým sa zúčastňoval na počúvaní Písem, na modlitbe žalmov a na mnohých ďalších zvyklostiach každodenného života. Evanjeliá vo svojej striedmosti nespomínajú nič o Ježišovom dospievaní a prenechávajú túto úlohu nášmu precítenému rozjímaniu. Umenie, literatúra či hudba sa vydali touto cestou predstavivosti. Isteže,

nie je ťažké predstaviť si, koľko by si mamy mohli osvojiť z Máriinej starostlivosti o tohto Syna! A koľko by otcovia mohli vyťažiť z príkladu Jozefa, spravodlivého muža, ktorý venoval svoj život starostlivosti a ochrane dieťaťa a manželky – svojej rodiny – v ťažkých úsekoch života! A nehovoriac už, ako by mohli byť mladí povzbudení príkladom dospelávajúceho Ježiša, aby si uvedomili potrebu a krásu zušľachťovať svoje najhlbšie povolanie a mať veľké sny! A Ježiš tridsať rokov zušľachťoval svoje povolanie, kvôli ktorému ho Otec poslal, však? Boh, Otec. Ježiš sa v tom období nikdy nedal odradiť, ale rástol v odvahe napredovať vo svojom poslaní.

Každá kresťanská rodina – ako to robili Mária a Jozef – môže predovšetkým prijať Ježiša, načúvať mu, hovoriť s ním, chrániť ho, obraňovať, rásť spolu s ním, a takto robiť svet lepším. Vytvoríme v našom srdci a v našich dňoch priestor pre Pána. Tak to robievali aj Mária s Jozefom a nebolo to ľahké: koľko ťažkostí museli prekonať! Nebola to akási predstieraná rodina, nebola to rodina nereálna. Nazaretská rodina nás zaväzuje k tomu, aby sme objavili povolanie a poslanie rodiny, každej rodiny. A ako sa to udialo počas tých tridsiatich rokov v Nazarete, môže sa to udiať aj u nás: že sa pre nás stane normálnou láska, a nie nenávisť, že sa pre nás stane bežnou vzájomná pomoc, a nie ľahostajnosť či nepriateľstvo. Nie náhodou slovo *Nazaret* značí „Tá, ktorá chráni“, ako Mária, ktorá – ako hovorí evanjelium – „chránila v srdci všetky tieto veci“ (porov. Lk 2, 19; 51). Odvtedy zakaždým, keď nejaká rodina chráni toto tajomstvo, aj keby to bolo na periférii sveta, tajomstvo Božieho Syna, tajomstvo Ježiša, ktorý nás prichádza spasiť, toto tajomstvo pôsobí. A prichádza spasiť svet. A toto je veľké poslanie rodiny: urobiť miesto Ježišovi, ktorý prichádza, prijať Ježiša v rodine, v osobe detí, manžela, manželky, starých rodičov, pretože Ježiš je tam. Prijať ho tam, aby v tej rodine duchovne rástol. Nech nám Pán udelí túto milosť v týchto posledných dňoch pred Vianocami. Ďakujem.

(Pápež František, Generálna audiencia, Námestie svätého Petra, 17. decembra 2014)

(Preložila Agnes Jenčíková CJ)

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Dnes chcem, aby sme sa zastavili nad prepojením medzi rodinou a kresťanským spoločenstvom. Ide o tzv. „prirodzené“ spojenie, pretože Cirkev je duchovnou rodinou a rodina zas predstavuje malú cirkev (porov. *Lumen gentium*, 9).

Kresťanské spoločenstvo je domovom tých, čo veria v Ježiša ako zdroj bratstva medzi všetkými ľuďmi. Cirkev kráča medzi národmi, kráča dejinami mužov a žien, otcov a matiek, synov a dcér: toto sú dejiny, na ktorých Pánovi záleží. Veľké udalosti svetských mocností sa vpisujú do historických kníh a tam i zostávajú. Ale dejiny ľudských vzťahov sa zapisujú priamo do srdca Boha; a sú to dejiny, ktoré zostávajú naveky. Toto je miesto života a viery. Rodina je miestom neoceniteľného a nezmazateľného uvedenia nás samých do týchto dejín; dejín života v plnosti, ktoré končia v kontemplácii Boha po celú večnosť v nebi, ale začínajú sa už v rodine! Kvôli tomuto je rodina dôležitá.

Boží Syn sa ľudským dejinám učil touto cestou a prešiel ňou absolútne až do podstaty (porov. Hebr 2, 18; 5, 8). Je teda pekné vrátiť sa ku kontemplácii Ježiša a znakov tohto spojenia. Ježiš sa narodil do rodiny a v nej sa „učil spoznávať svet“: dielňa, štyri domčeky, okolitý nič neznamenajúci kraj. A predsa, počas tridsiatich rokov tejto skúsenosti sa Ježiš prispôbil podmienkam človeka a prijal ich do svojho zjednotenia s Otcom i do svojej vlastnej apoštolskej misie. Neskôr, keď opúšťa Nazaret a začína verejne vystupovať, Ježiš vytvára okolo seba spoločenstvo, „zhromaždenie“, čiže zoskupenie osôb. V tomto tkvie zmysel slova „cirkev“.

V evanjeliách nemá Ježišovo zhromaždenie formu exkluzívnej a uzavretej sekty, ale rodiny, pohostinnej rodiny: tam nachádzame Petra s Jánom, ale aj hladného a vysmädnutého človeka, cudzinca

a prenasledovaného, hriešnicu a colníka, farizejov a zástupy. Ježiš ale neprestáva prijímať všetkých ľudí a hovoriť k nim, i k tým, ktorí už viac nečakajú, že vo svojom živote stretnú Boha. Je to silná lekcia pre Cirkev! Samotní učenici sú vybraní, aby sa starali o toto zhromaždenie, o túto rodinu Božích hostí.

Aby táto skutočnosť Ježišovho zhromaždenia bola živá, je nevyhnutné oživiť spojenectvo medzi rodinou a kresťanským spoločenstvom. Mohli by sme povedať, že rodina a farnosť sú dvoma miestami, kde sa uskutočňuje to spoločenstvo lásky, ktorého konečným zdrojom je sám Boh. Cirkev, ktorá je skutočne cirkvou podľa evanjelia, nemôže mať inú formu ako formu pohostinného domu s dverami vždy otvorenými. Cirkvi, farnosti, inštitúcie, ktorých dvere sú zavreté, sa nemôžu nazývať cirkvami, ale múzeami!

Dnes je toto spojenectvo kľúčové. „Máme vkladať naše nádeje do ideologických, finančných a politických ‚centier moci‘? Nie! Vkladajme ich do centier lásky! Naša nádej spočíva v týchto centrách lásky, evanjelizačných centrách, bohatých na ľudské teplo, založených na solidarite a spoluúčasti“ (*Gli insegnamenti di J. M. Bergoglio – Papa Francesco sulla famiglia e sulla vita 1999 – 2014*, LEV 2014, 189), podobne i na vzájomnom odpúšťaní si.

Posilňovať spojenie medzi rodinou a kresťanským spoločenstvom je dnes nevyhnutné a neodkladné. Isteže, potrebujeme veľkodušnú vieru, aby sme dospeli k múdrosti pre obnovenie tohto spojenectva. Niekedy sa rodiny stiahnu do ústrania tvrdiac, že nie je na dostatočnej úrovni: „Otče, naša rodina je chudobná a tiež trochu rozbitá“, „Nie sme schopní“, „Už teraz máme doma veľa problémov“, „Nemáme silu“. Toto je pravda, avšak nikto nie je hodný, nikto nie je na dostatočnej úrovni, nikto nemá silu! Lebo bez Božej milosti nemôžeme nič urobiť. Všetko je nám dané, zadarmo dané! Pán nikdy nepríde do novej rodiny bez toho, že by neučinil nejaký zázrak. Len si pripomeňme, čo urobil

na svadobnej hostine v Káne! Áno, ak sa odovzdáme do rúk Pána, on dá, aby sme činili zázraky – tie každodenné zázraky! – keď je tam, v tej rodine Pán.

Prirodzene, i kresťanské spoločenstvo musí vykonať svoju časť práce. Napríklad, snažiť sa prekonávať príliš direktívne a funkcionálne postoje; uprednostňovať medziľudský dialóg spolu so vzájomným poznávaním sa a vzájomnou úctou. Nech rodiny prevezmú iniciatívu a cítia zodpovednosť prinášať ich vzácne dary do spoločenstva. Všetci si musíme uvedomiť, že kresťanská viera sa žije na otvorenom poli života zdieľaného so všetkými; rodina a farnosť majú pre celú spoločnosť uskutočňovať zázrak života, ktorý bude životom viac komunitným, s väčším prínosom pre celú spoločnosť.

V Káne bola prítomná Ježišova Matka, „matka dobrej rady“. Počúvajme jej slová: „Urobte všetko, čo vám povie“ (porov. Jn 2, 5). Drahé rodiny, drahé farské spoločenstvá, nechajme sa inšpirovať touto Matkou, urobme všetko, čo nám Ježiš povie a ocitneme sa zoči-voči zázraku; zázraku každého jedného dňa!

Ďakujem.

(Pápež František, Generálna audiencia, Námestie svätého Petra, 9. septembra 2015)

(Preložila Slovenská redakcia VR)

Ďalšie:

Evangelii gaudium, Apoštolská exhortácia pápeža Františka, 24. 11. 2013